

9. Overstromingen

Ongeveer 1,5 miljard mensen hebben in de jaren negentig van de vorige eeuw te maken gekregen met overstromingen. Door de verwachte klimaatverandering en de bevolkingsgroei zal het aantal slachtoffers van overstromingen de komende jaren alleen maar stijgen.

Oorzaken

Rivieren treden buiten hun oevers bij overvloedige neerslag en/of door het smelten van grote hoeveelheden sneeuw en ijs in het bovenstroomse deel van de rivier. In kuststreken zijn overstromingen vaak het gevolg van krachtige stormen die het water opstuwten. Andere oorzaken van overstromingen zijn dambreuken, aardbevingen en aardverschuivingen.

Gevolgen

Het meest aangrijpende gevolg van overstromingen is het verlies van mensenlevens, direct door verdrinking of indirect door ziekten zoals cholera en dysenterie als gevolg van besmet water. Ook ontstaat materiële schade door de verwoesting van huizen, wegen en landbouwgewassen.

Maar overstromingen hebben soms ook goede kanten. Een overstroming zet een vruchtbaar laagje slib af op de ondergelopen (landbouw)gebieden.

Overstromingen in Nederland

Stormvloeden

Hoog water en storm zorgden in het verleden voor doorbraken van de kust en van dijken. Delen van Nederland kwamen onder water te staan. Enkele stormvloeden die mede de huidige vorm van ons land hebben bepaald zijn:

- De Allerheiligenvloed van 1170. De kustlijn van de Lage Landen die omstreeks 1000 nog vrijwel gesloten was werd tussen het huidige Huisduinen en Texel doorbroken. Texel en Wieringen werden eilanden. De Almere, een meer in het centrum van ons land, werd groter en er ontstond een opening naar de Noordzee.
- De St. Luciavloed vond plaats op 14 december 1287. Dat was in de nacht na 13 december, de dag van de Heilige Lucia. Een desastreuze stormvloed met tussen de 50.000 en 80.000 doden tot gevolg. Gemeten naar de totale bevolking van Nederland rond die tijd, ongeveer een half miljoen mensen, is dit de grootste stormvloed ooit in Nederland. De vloed trof vooral het noorden van Nederland. De Waddenzee en de Zuiderzee ontstonden; West-Friesland werd definitief gescheiden van het huidige Friesland.
- De Watersnoodramp van 1953 voltrok zich in de nacht van 31 januari op 1 februari. Springtij en een noordwesterstorm stuwden het Noordzeewater op tot recordhoogte. In Nederland overstroomde een groot

Watersnood 1855

deel van de provincie Zeeland, West-Brabant en de Zuid-Hollandse eilanden. 200.000 hectare land werden overspoeld met zout water, meer dan 1800 mensen en veel dieren verdronken en 100.000 mensen verloren hun huis en bezittingen. Ook in Engeland, België, en Duitsland vonden overstromingen plaats en vielen honderden slachtoffers.

Rivieroverstromingen

Alleen al tussen 1750 en 1800 zijn de rivieren ruim 150 keer buiten hun oevers getreden. Door een betere bescherming vonden sinds 1800 nog maar vier grote overstromingen plaats.

- De overstromingen in 1926 zijn de laatste grote overstromingen in het rivierengebied, met dijkdoorbraken langs de Maas, Rijn, Waal en IJssel. De schade bedroeg ca. 10 miljoen gulden. 3000 huizen werden beschadigd of verwoest door het binnenstromende water.
- Hoogwater in de Maas, Rijn en Waal zorgde in 1993 en 1995 voor problemen. In 1993 kon de Maas de overvloedige regenval in de Ardennen niet verwerken en zette 8% van Limburg blank. 12.000 inwoners werden geëvacueerd. Twee jaar later kwam het water in de Maas, de Rijn en de Waal opnieuw gevaarlijk hoog. De dijk bij het dorpje Ochten aan de Waal stond op doorbreken, maar hij hield het net. Uit voorzorg werden 200.000 mensen geëvacueerd. Bekend is het beeld van de lange colonnes auto's die over de smalle dijken trokken op weg naar een veilige plek.

Overstromingen in de wereld

In armere landen zijn overstromingen de meest voorkomende natuurrampen, omdat er veelal geen geld is om zich tegen het water te beschermen. De meeste mensen leven langs de rivieren of aan zee waardoor overstromingen daar grote gevolgen hebben. Enkele voorbeelden:

- De Tsunami die Zuidoost-Azië trof op zondag 26 december 2004 werd veroorzaakt door een zeer zware zeebeving in de Indische Oceaan. Er ontstond een vloedgolf die zich in verschillende richtingen over de Indische Oceaan verplaatste met ongeveer 300.000 doden tot gevolg. De catastrofe wordt gezien als één van de ergste natuurrampen in de recente geschiedenis.
- De cycloon Nargis die Birma op 2 en 3 mei 2008 trof veroorzaakte vloedgolven die hele dorpen wegvaagden. Volgens cijfers van de Birmese regering kwamen 78.000 mensen om het leven en werden 56.000 mensen vermist.

Maar ook rijkere landen worden getroffen. In de Verenigde Staten staan overstromingen bovenaan de ranglijst van natuurrampen. De Orkaan Katrina trof in 2005 de stad New Orleans die voor 80% onder water kwam te staan. Het aantal doden door Katrina bedroeg ongeveer 1400.

Door de tsunami in Japan in 2011 waren ca. 24.500 doden te betreuren. De overstromingen veroorzaakten een kernramp bij de kerncentrale van Fukushima

Tsunami in Thailand, 2004
Foto: Wikipedia

Verklarende woordenlijst:

- Bovenstrooms: Deel van de rivier in de richting van de bron
 - Slib: afzetting op de bodem van de in water aanwezige vaste deeltjes zoals zand
- Tsunami: vloedgolf uit zee

Websites met meer informatie:

- www.deltawerken.com
- www.natuurinformatie.nl